

Saksfremlegg

Sak PS-MATBIO 1/25

Godkjenning av sakslisten

Til
Porteføljestyret for mat og
bioressurser

Ansvarlig Direktør
Christina I.M. Abildgaard og Vidar
Skagestad

Saksbehandler
Tina Rebecca Hov-Gylthe

Vedlegg
1. Forslag til saksliste

Fra
Områdedirektør Eva Falleth

Forslag til vedtak

Sakslisten godkjennes.

Porteføljestyre for mat og bioressurser

Dato

Tirsdag 4. februar

08:30 – 15:30

Sted

Digitalt

Sak PS-MATBIO 1/25	Godkjenning av sakslisten
Sak PS-MATBIO 2/25	Vurdering av habilitet <i>U.off. § 14</i>
Sak PS-MATBIO 3/25	Orienteringer
Sak PS-MATBIO 4/25	Porteføljeplan mat og bioressurser <i>U.off. § 14</i>
Sak PS-MATBIO 5/25	Dialog med porteføljestyre klima og miljø
Sak PS-MATBIO 6/25	Tildelingsbrev 2025 Forskningsrådet
Sak PS-MATBIO 7/25	Panoramastrategi
Sak PS-MATBIO 8/25	Investeringsplan 2026 - 2028 <i>U.off. § 14</i>
Sak PS-MATBIO 9/25	Søknadsbehandlingsprinsipper
Sak PS-MATBIO 10/25	Porteføljestyrets rapport til Styret
Sak PS-MATBIO 11/25	Eventuelt
Sak PS-MATBIO 12/25	Godkjenning av møteprotokoll

Sak PS-MATBIO 3/25

Orienteringer

Til
Porteføljestyre mat og
bioressurser

Ansvarlig Direktør
Christina I.M. Abildgaard og Vidar
Skagestad

Saksbehandler
Tina Rebecca Hov-Gylthe

Vedlegg

1. Orienteringer
2. Investeringsplan 2025 – 2027 revidert (separat vedlegg)
3. Oversikt avsluttede prosjekter 2024 (separat vedlegg)

Fra
Områdedirektør Eva Falleth

Forslag til vedtak

Porteføljestyret tar orienteringene til orientering.

Bakgrunn

Forskningsrådet vil orientere om aktuelle saker fra Forskningsrådets Styre, pluss andre relevante saker.

Hovedpunkter

Orienteringer fra administrasjonen og eventuelt orienteringer fra porteføljestyret.

Noen av orienteringene legges fram i møtet, andre presenteres i vedleggene.

Orienteringer PSMATBIO møte 1/2025

- **Investeringsplan 2025-2027 revidert** – se vedlegg 2
Etter porteføljestyrets siste behandling av investeringsplan i septembermøtet er det økte rammer for investeringer i porteføljen i 2025. Som følge av dette er planene for investeringer revidert, i tråd med føringer.
- **Nytt veikart for forsknings-infrastruktur**
Forskningsrådet skal oppdatere Norsk veikart for forskningsinfrastruktur. Veikartet beskriver det strategiske grunnlaget for Forskningsrådets tenkning og prioriteringer omkring forskningsinfrastruktur og er sentralt i utvelgelsen av prosjekter ved tildelingene. Neste utlysning til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur planlegges med søknadsfrist i november 2025. Arbeidet med veikartoppdateringen vil foregå våsemesteret 2025 og vil blant annet omfatte analyse av det etablerte infrastrukturlandskapet og hvordan dette bygger opp under forskningens behov og prioriteringer gitt i Forskningsrådets ulike porteføljeplaner. Porteføljestyrene vil i løpet av våren 2025 få mer informasjon om prosessen og vil få mulighet til å gi innspill på Forskningsrådets utkast til oppdatert veikart.
- **Oversikt over avsluttede prosjekter i porteføljen 2024** – se vedlegg 3
- Porteføljestyret har satt av midler til deltakelse i det europeiske **partnerskapet „FutureFoods“**. Første utlysning hadde skissefrist i januar 2025 og interessen var svært stor: det er 275 søknader, 73 med norsk deltakelse hvorav 18 med norsk koordinator. [EU Partnership for a sustainable Future of Food Systems \(FutureFoodS\) - First Joint Transnational Co-funded Call](#)

Sak PS-MATBIO 4/25

Porteføljeplan

U.off. § 14

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for mat og bioressurser	Christina I. M. Abildgaard og Vidar Skagestad	Tina Rebecca Hov-Gylthe	1. Porteføljeplan utkast 2. Forslag til endringer
Fra			
Områdedirektør			
Eva Falleth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Administrasjonen har utarbeidet et revidert forslag til porteføljeplan for mat og bioressurser basert på diskusjonen i porteføljestyremøtet 4.12.2024, innspillsmøte 10.1.2025 og dialog med finansierende departementer. Planen skal sluttbehandles av Forskningsrådets styre 13. mars 2025.

Porteføljestyret gir sin tilslutning til utkastet til porteføljeplan.

Kort bakgrunn Porteføljestyret ble orientert om arbeidet med nye porteføljeplaner i sak 26-24, hadde en diskusjon rundt mål og prioriteringer i sak 44-24 og fikk framlagt et utkast til plan i sak 54-24. Administrasjonen presenterer i denne saken en revidert versjon av planen basert på diskusjonen i porteføljestyremøtet 4. desember i fjor, samt åpent innspillsmøte 10. januar og dialog med relevante departement. Sametinget skal konsulteres om planen etter porteføljestyremøtet.

Arbeidet med porteføljeplanene foregår på tvers av Forskningsrådet, og det er lagt opp til en stor grad av felles formuleringer i de ulike planene. Planen skal være kort, følge en felles mal og er overordnet styringsdokument for porteføljestyret. Arbeidet med forslag til indikatorer er under utvikling. Dette arbeidet og konsultasjon med Sametinget vil kunne medføre justeringer i teksten før behandlingen i Forskningsrådets styre.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Saken fremmes for å orientere porteføljestyret om innspillene til porteføljeplanen, og legge fram en revidert versjon av planen. Porteføljestyret bes vurdere de endringene som er foreslått, og har mulighet til å gi sine siste tilbakemeldinger på planen før den presenteres for Styret.

Hovedpunkter Det ble avholdt digitalt innspillsmøte med 75 eksterne deltakere. De fleste som tok ordet under møtet presiserte at utkastet til porteføljeplan var godt, at de viktigste tingene var med og at det var bra at planen var relativt kortfattet. Utover dette kom det enkelte forslag til forbedringer og tydeliggjøringer. Under følger hovedpunkter fra innspillene:

- **Samfunnsvitenskapelig forskning:** Synliggjør behovet for samfunnsvitenskapelig forskning i porteføljeplanen for å adressere nødvendige samfunnsendringer som kreves for å omstille matsystemene til nye beredskapsmønstre, klimatilpasning og miljøbehov.
- **Økonomi:** Nevne kunnskap om økonomi under tiltakene for mål 4, for å støtte opp under forholdene som porteføljen skal bygge kunnskap på for å nå sine robuste matsystemer.
- **Helseperspektiv:** Synliggjør helseperspektivet i porteføljeplanen, spesielt under prioritering 4, for å sikre at maten er trygg og sunn. Tydeliggjøre ernæring.

- **Global matsikkerhet:**
Samarbeid med andre porteføljer for å inkludere global matsikkerhet i porteføljeplanen.
- **Forbrukerperspektiv:**
Inkluder forbrukerperspektivet tydeligere i porteføljeplanen, spesielt i forhold til matsikkerhet og bærekraft. Definisjonen av matsikkerhet bør inkludere tilgang til mat som oppfyller forbrukernes preferanser og behov.
- **Reiseliv og mat:**
Inkluder reiselivsnæringen og dens betydning for matkvalitet og matforskning i porteføljeplanen.
- **Genetiske ressurser:**
Nevn genetiske ressurser for mat og landbruk eksplisitt under prioritering 7 i porteføljeplanen.
- **Teknologi og innovasjon:**
Styrk fokus på teknologi og leverandørindustri i porteføljeplanen for å fremme raskere omstilling av næringslivet. Nevn automasjon og robotikk.
- **Grunnforskning:**
Sørg for at porteføljeplanen stimulerer til langsiktig grunnforskning og inkluderer prosjekter uten samarbeidspartnere i næringslivet. Synliggjør viktigheten av kritisk og uavhengig forskning. Ha tiltak for å redusere risikoen ved miljøgifter og antibiotikaresistens, samt å inkludere smittsomme sykdommer i landbruket.
- **Koordinering Forskningsrådet og FHF og FFL/JA:**
Positivt med koordinering mellom Forskningsrådet og næringsfondene. Den bør være forutsigbar og skje i forkant av konkrete utlysninger, slik at forskningsmiljøer kan ta strategiske valg.

Administrasjonen har vurdert innspillene og foreslår følgende endringer spesifisert i vedlegg 2.

Samme dag som innspillsmøtet ble det avholdt dialogmøte med relevante departementer. Kunnskapsdepartementet, Nærings- og Fiskeridepartementet og Landbruks og matdepartementet deltok. Departementene var i hovedsak fornøyd med planen.

Spørsmål til diskusjon i porteføljestyret

- Har innspillene fra siste porteføljestyremøte og innspillsmøte blitt innarbeidet i planen på en god måte?
- Er det fortsatt sentrale poenger porteføljestyret mener ikke er ivaretatt?

Forberedelse / prosess

Saken er forberedt av administrasjonen som del av underlaget til møtet.

Videre saksgang

Det vil bli gjennomført konsultasjon med Sametinget 7. februar, og evt. innspill vil bli innarbeidet av administrasjonen før porteføljeplanen legges fram for Styret 13. mars.

Porteføljeplan

Gjelder fra 2025

Portefølje mat og bioressurser

Innhold

1	Utfordringer og muligheter	3
2	Om porteføljen	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	5
2.3	Utvikling av porteføljen.....	6
3	Mål for porteføljen	6
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	7

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale portefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning](#) (LTP).

Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en analyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre aktiviteter. De samlede føringene i tildelingsbrev fra departementene ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 utfordringer og muligheter

[Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#) beskriver utfordringer og muligheter som samfunnet og forskningssystemet står overfor. LTP har tre overordnede mål: styrket konkurransekraft og innovasjonsevne, miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft og høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning. Porteføljen bidrar særlig til å oppnå de to første målene. Videre har langtidsplanen seks tematiske prioriteringer; hav og kyst, helse, klima, miljø og energi, muliggjørende og industrielle teknologier, samfunnsikkerhet og beredskap samt tillit og fellesskap.

Alle prioriteringene er relevante for porteføljen, spesielt prioriteringene hav og kyst, klima, miljø og energi samt samfunnsikkerhet og beredskap. Under prioriteringen Hav og kyst beskrives kunnskapsbehov for å ivareta havet som matfat, bygge robuste marine økosystemer og biologisk produksjonsevne for å fremme bærekraftig vekst i fiskeri og havbruk og behovet for helhetlig forvaltning av havområdene, inkludert sameksistens mellom havnæringene. FNs Havforskningstiår er også viktig for prioriteringene og vil bidra til internasjonalt samarbeid. Samfunnsoppdraget på bærekraftig fôr er et nytt og viktig virkemiddel i LTP. Under prioritering Klima, miljø og energi omtaler planen behovet for en effektiv og rettferdig omstilling til et bærekraftig lavutslippssamfunn og et bærekraftig og klimatilpasset landbruk. LTP beskriver også behovet for økt sirkularitet og bærekraftig bioøkonomi. Under prioriteringen Samfunnsikkerhet og beredskap beskrives globale helsetrusler som antimikrobiell resistens og matsikkerhet, drikkevann og forsyningsrisiko. Det er et mål i LTP og for porteføljen å styrke tverrfaglighet og humanistiske perspektiver.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Porteføljen av aktive prosjekter omfatter prosjekter som Forskningsrådet finansierer, som har midler fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon eller andre finansieringskilder. Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til. Forskningsrådet kategoriserer innvilgede prosjekter i 11 porteføljer. Porteføljene kan overlape hverandre ettersom ett prosjekt kan ha flere formål og dermed inngå i flere porteføljer.

Porteføljen mat og bioressurser består av følgende tema:

Tema	Undertema	Undertema	
Mat	Jordbruk, inkl jord, planter og husdyr	Bærekraft	
	Havbruk	Matsystemer	
	Fiske og fangst	Ën-helse	
Bioressurser	Næringsmiddelindustri	Bioøkonomi	
	Skogbruk	Matsikkerhet og beredskap	
	Bruk av tre	Tverrgående	
	Marine ressurser		Bærekraftig fôr (inkl. samfunnsoppdraget)
	Restråstoff		Arealer og sameksistens
Bioprosesser og foredling	Rammebetingelser og virkemidler		
Tjenester og forretningsmodeller	Tjenester og opplevelser fra natur-, mat-, kultur- og biobaserte verdikjeder	Marked og forbruker	
	Forretningsmodeller, innovasjon og entreprenørskap		

Stikkordene per undertema er eksempler, og ikke uttømmende liste.

Porteføljen består av prosjekter med alle fag og teknologier. Hovedtyngden er landbruks- og fiskerifag, teknologi og matematikk og naturvitenskap. Porteføljen har en betydelig andel tverrfaglighet.

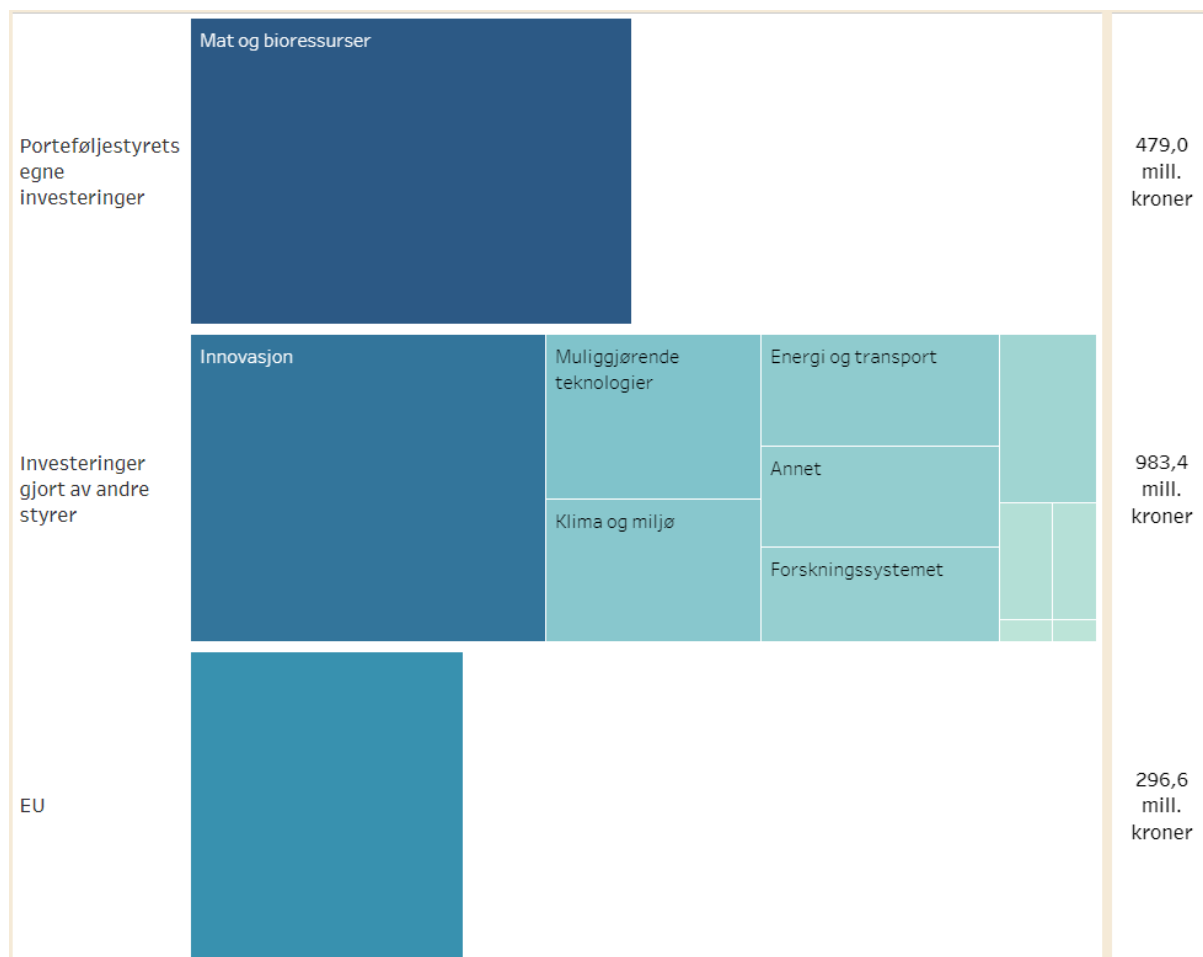
Porteføljen omfattet i 2024 bransjene fiskeri og havbruk, landbruk, skog og bruk av tre, vareproduserende industri, prosess- og foredlingsindustri, næringsmiddelindustri, miljø - næringsområde, bygg, anlegg og eiendom og reiseliv. De tre største bransjene for porteføljen er fiskeri og havbruk, landbruk og næringsmiddelindustri. Videre er det stor innsats på prosess- og foredlingsindustri samt skogbruk og bruk av tre.

Porteføljen involverer utstrakt forskningssamarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å videreutvikle Norge som en kunnskapsnasjon og for å finne gode løsninger på mat- og bioressursutfordringer. Internasjonale aktører kan delta og få støtte i prosjekter finansiert nasjonalt, og norske aktører får anledning til å søke nordiske, europeiske og internasjonale utlysninger gjennom Forskningsrådets deltakelse i ulike nettverk, program og partnerskap.

Den samlede aktiviteten i porteføljen skal dekke grunnleggende forskning, anvendt forskning, innovasjon, utvikling og kunnskaps- og kompetansebygging. Porteføljen har per i dag en hovedtyngde innen anvendt forskning.

2.2 Finansiering

Porteføljen for mat og bioressurser var i 2023 på totalt 1 759 millioner kroner (Figur 1). Av dette utgjorde den målrettede innsatsen til porteføljestyret 27 %, finansieringen fra øvrige porteføljestyrer 56 % og finansieringen fra EUs rammeprogram 17 %.

Figur 1. Finansieringskilder til prosjektene i porteføljen (2023-tall).

Det er i første rekke Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) som finansierte forskningen knyttet til den målrettede innsatsen porteføljestyret har ansvaret for, med bidrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) og Kunnskapsdepartementet (KD). Omfang og oppdrag fra departementene varierer fra år til år. I 2024 finansierte NFD 51 % av investeringene, LMD 40 %, KLD 5% og KD 4%.

Utover Forskningsrådets portefølje av prosjekter innen mat og bioressurser og EUs investeringer til norske aktører, omtales SkatteFUNN og næringsfond av særskilt relevans for porteføljen mat og bioressurser nedenfor. Disse tallene er ikke del av figur 1.

SkatteFUNN er en rettighetsbasert ordning med skattefradrag for bedrifter i Norge. Ved utgangen av 2023 var det totalt 4829 aktive prosjekter i SkatteFUNN. Finansdepartementet estimerte et skattefradrag for disse på 3,2 mrd. kroner for 2023, hvorav 9,4% av det samlede skattefradraget knyttes til fiskeri og havbruk, 1,9% til landbruk og 0,3% til skogbruk.

Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA) og Fiskeri- og havbruksnærings

forskningsfinansiering (FHF) er tunge aktører innen finansiering av henholdsvis grønn og blå mat- og bioressursforskning og innovasjon. I 2023 investerte FFL/JA for ca. 320 mill. kroner og FHF for ca. 500 mill. kroner.

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivningsansvar overfor Forskningsrådets styre. I strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, relevante høringer etc. gir porteføljestyret råd som er av betydning for utvikling og status i porteføljen for mat og bioressurser.

Porteføljestyret har ansvar for oppfølging av samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr.

Porteføljestyret har ansvaret for den samlede porteføljen mat og bioressurser, og ser egne investeringer og rådgivning i sammenheng med Forskningsrådets samlede investeringer innen porteføljen. Den årlige porteføljeanalysen danner grunnlaget for porteføljestyrets årlige revidering av investeringsplan.

Det er et mål å sikre at nasjonale og internasjonale muligheter og finansiering samspiller godt og at det er en hensiktsmessig balanse mellom nasjonale utlysninger og deltakelse i internasjonale samarbeid. Nordisk samarbeid og EU-partnerskap vurderes som særlig relevante for porteføljen. Porteføljestyret vil også følge med på utviklingen av den EU-finansierte porteføljen, særskilt under mat, bioøkonomi, naturressurser, landbruk og miljø (rammeprogram klynge seks) (se [EUs strategiske plan](#)) - der norske aktører har hatt svært god suksess de siste årene.

. Porteføljestyret vil også se internasjonalt samarbeid i sammenheng med Regjeringens Panoramastrategi.

Det er tematisk overlapp med særlig porteføljene for innovasjon, muliggjørende teknologier og klima og miljø. Tiltak sammen med disse porteføljene er relevant. Det er også aktuelt å se egne investeringer i sammenheng med forskning og innovasjon finansiert av FHF, FFL/JA og andre virkemiddelaktører, deriblant Innovasjon Norge.

3 Mål for porteføljen

Målene for porteføljeplanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet, og hvert porteføljestyre legger de mest relevante av disse til grunn for sitt arbeid. Målene skal nås både gjennom porteføljestyrets rådgiving til Forskningsrådets styre og gjennom porteføljestyrets egne investeringer. Forskningsrådet vil utarbeide felles indikatorer for alle porteføljeplanene, slik at porteføljenes måloppnåelse kan aggregeres til samlet måloppnåelse for Forskningsrådet. Følgende mål er satt for porteføljen (ikke-prioritert rekkefølge):

Mål 1: Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i næringslivet

Indikatorer vil bli knyttet opp mot verdiskaping i næringslivet for å sikre at porteføljen utløser innovasjon og forsterker næringslivets FoU-innsats. Fordeling mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og innovasjon vil vurderes, samt porteføljens budsjett fordelt på bransjer og næringer over tid vil inngå. Tilgjengelig statistikk og analyser fra eksterne aktører vil også benyttes.

Mål 2: Porteføljen skal bidra til kvalitetsutvikling og fornyelse i forskningen

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet indikatorer knyttet til kvalitet av forskningen, kompetanseutvikling, samarbeid mellom forskere, norske fagmiljøers attraktivitet som samarbeidspartnere og deres gjennomslag i internasjonale utlysninger.

Mål 3: Kunnskap, kompetanse og teknologi innen porteføljen skal deles og tas i bruk

Måloppnåelse vil bli vurdert på grunnlag av blant annet indikatorer for tilgjengelighet av forskningsdata, innovasjoner og resultater, allmennerettet formidling og relevans for brukere av forskningen.

Mål 4: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i næringsliv og offentlig sektor

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet forskningens bidrag til klimamålene for 2030 og 2050, inkludert ivaretagelse av miljø og natur og ressursutnyttelse uten unødvendig tap av naturressurser. Måloppnåelse vil også bli vurdert på endring i adferd, kultur og holdninger og porteføljens bidrag til endringer i offentlige prosesser for planlegging, regulering og involvering relatert til omstilling av bionæringer. Indikatorer for allmennerettet formidling og brukerinvolvering vil også brukes i vurdering av måloppnåelse.

Mål 5: Porteføljen skal bidra til kunnskapsgrunnet for styrket matforsyningsikkerhet

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av kompetansen om økt matsikkerhet og matforsyning, om selvforsyningsgrad og dekningsgrad av mat i Norge, bærekraftig fôr og sunn og trygg mat – og nye innovasjoner på området. Måloppnåelse vil ses i lys av publiseringer, formidlingstiltak, nasjonale og internasjonale forskningssamarbeid, tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeid, samarbeid mellom forskere og samfunnsaktører og omtale av forskningen i policydokumenter som omhandler temaene samt andel av porteføljen innrettet mot forståelse for sårbarhet og økt robusthet innen norsk matsikkerhet.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak gir føringer for porteføljestyrets egne fremtidige investeringer, og må – i samsvar med Forskningsrådets strategi – ta hensyn til teknologisk og vitenskapelig utvikling, eksisterende og kommende behov, gjennombrudd og analyser. Tildelingsbrevene fra departementene kan også introdusere nye tiltak.

Forskningsrådet har en rekke strategier, handlingsplaner og retningslinjer som legger rammer for denne planen (se [Forskningsrådets nettsider for forskningspolitikk og strategier](#)). Disse kommer i tillegg til porteføljestyrets egne prioriteringer og tiltak.

Følgende tiltak (ikke-prioritert rekkefølge) er felles for flere prioriteringer:

- Stimulere til samarbeid mellom fag og samarbeid med ulike aktører nasjonalt og internasjonalt
- Finansiere forskning på tidskritiske problemstillinger og mer langsiktig kunnskapsoppbygging
- Balansere spissede og brede utlysninger
- Stimulere prosjekter til å sette av midler til formidling og forskningskommunikasjon
- Finansiere forskning og innovasjon som bidrar til måloppnåelse av de globale bærekraftmålene

- Vurdere utlysninger på kunnskapsoppsummeringer
- Løpende dialog med Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA) og Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfinansiering (FHF) for samarbeid og arbeidsdeling
- Samarbeid og dialog med virkemiddelapparatet for forskning og innovasjon, som Innovasjon Norge (BIONOVA særskilt), SIVA og ENOVA

Prioritering 1: Porteføljestyret vil styrke grunnlaget for en bærekraftig utvikling og økt omstillingsevne i norske bionæringer

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1, mål 3 og mål 4.

Bioøkonomi er en helhetlig tilnærming til produksjon, foredling og resirkulering av bioressurser og gir muligheter for etablert biobasert næringsliv, omstilling av næringsliv og etablering av ny næringsvirksomhet i Norge. Samfunnet står samtidig overfor utfordringer, deriblant global oppvarming, klimatilpasning og -utslippskutt, geopolitiske endringer, invaderende arter, naturendringer og redusert biologisk mangfold. I tillegg er det endringer i forbrukeres holdninger og tillit til mat og matproduksjon. Dette stiller store krav til omstilling, tilpasning og matsikkerhet. Dette omfatter bærekraftig høsting og forvaltning av naturressurser, robust matproduksjon, skogbruk og annen biobasert verdiskaping, og innovative forretningsmodeller. Digitalisering og bruk av kunstig intelligens kan gi gjennomgripende effekter for norske bionæringer, det samme gir bioteknologi og nye metoder, som genredigering. For å kunne ta høyde for de mest sannsynlige endringene i dag og samtidig ha mulighet til å endre kurs på sikt er det viktig med en risikobasert tilnærming, som også inkluderer sårbarhet og beredskapshensyn. Forståelse for lokale mattradisjoner og -kultur og naturbasert reiseliv inngår. Kunnskap om bruk og forvaltning av skog og tre og arktisk landbruk, herunder urfolk og nasjonale minoriteters perspektiver, er inkludert i prioriteringen. Det samme er forskning på mer kunnskap om bestander, overvåking, høsting og forvaltning av fiskeriressursene, nasjonalt og internasjonalt. Porteføljestyret vil prioritere forsknings- og innovasjonsinnsats som støtter oppunder næringenes omstillingsevne og forvaltningens behov for kunnskap. Samfunnsoppdraget på bærekraftig fôr til husdyr og fisk vil resultere i råd og anbefalinger til videre satsing med relevans for denne porteføljen.

Tiltak:

- Investere for en effektiv, lønnsom og bærekraftig produksjon og utnyttelse av fornybare biologiske ressurser, og tjenester basert på disse
- Investere i forskning og innovasjon langs hele FoUol-kjeden
- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter som er innrettet mot klimatilpasning og reduksjon i klimagassutslipp og biobaserte systemers potensial for binding av karbon
- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter som er innrettet mot energieffektivisering, lagring og bedre utnyttelse av råstoff
- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter som fremmer bærekraftig fôr og fôringspraksis

Prioritering 2: Porteføljestyret vil stimulere til økt samarbeid innen norsk bioøkonomi

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1, mål 3, mål 4 og mål 5.

For en styrket og framtidsrettet norsk bioøkonomi kreves et velfungerende samarbeid innenfor og mellom verdikjeder og mellom kunnskapsmiljøer og næringene. Norge har et godt utgangspunkt med sterke kunnskapsmiljøer og innovative næringer i både blå og grønn sektor. Kunnskapsutvikling, teknologioverføring og samskaping av løsninger innenfor og på tvers av næringer og sektorer er avgjørende for utvikling av norsk bioøkonomi framover.

Tiltak:

- Nettverkstiltak og utlysninger spesifikt rettet mot samhandling innenfor og mellom næringer
- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter rettet mot forvaltningenes kunnskapsbehov
- Stimulere til samarbeid, teknologi- og kunnskapsflyt mellom blå og grønn sektor
- Stimulere til tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid nasjonalt og internasjonalt
- Stimulere til mer dialog og samarbeid mellom næringer, forskningsmiljøer og forvaltning

Prioritering 3: Porteføljestyret vil styrke dyrehelse og -velferd (inkludert fisk) i norsk matproduksjon

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1, mål 3, mål 4 og mål 5.

God dyrehelse og -velferd er en forutsetning for en effektiv, bærekraftig og etisk forsvarlig matproduksjon. Klimaendringer, ny teknologi, nye produksjons- og høstingsmetoder, nye fôrressurser og høye krav til effektiv produksjon kan utfordre dyrehelse og -velferd. Det er nødvendig med kunnskap som både forebygger, og gir beredskap mot, sykdom og skade i tillegg til metodikk for diagnostikk og behandling. For å fremtidssikre matproduksjonen på land og i vann er det nødvendig å prioritere dyrehelse og -velferd.

Tiltak:

- Investere i grunnleggende forskning innen dyrehelse, dyrevelferd og produksjonsbiologi
- Samarbeide med andre porteføljestyre om utlysninger rettet mot én-helse og sammenhenger mellom mat, miljø, klima og helse

Prioritering 4: Porteføljestyret vil stimulere til robuste matsystemer

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1, mål 4 og mål 5.

FN beskriver et bærekraftig matsystem som «et system som leverer matsikkerhet og ernæring til alle på en slik måte at det økonomiske, sosiale og miljømessige grunnlaget for matsikkerhet og ernæring for fremtidige generasjoner ikke svekkes. Lønnsomhet sikrer økonomisk bærekraft, goder jevnt fordelt i samfunnet sikrer sosial bærekraft, og en positiv eller nøytral innvirkning på naturressursene ivaretar miljømessig bærekraft» (<https://www.fao.org/food-systems/en/>). Porteføljestyret vil stimulere til økt kunnskap om matsystemene, og hvordan ulike ledd og verdikjeder interagerer. Porteføljestyret vil også stimulere til kunnskapsbasert utvikling av robuste løsninger og innovasjon for å utvikle effektive strategier, herunder for tilpasninger, forebygging og prioriteringer. Porteføljestyret vil styrke forskning, innovasjon og løsninger for produksjon, høsting, videreføring, distribusjon, salg, markedsføring og forbruk av mat. I bunnen må god kunnskap innen agronomi, havbruk og fiskeri ligge, inkludert plante- og jordhelse, avl og genetikk. Mattrygghet, sysselsetting og rammebetingelser har betydning. Et robust matsystem tar vare på naturressursgrunnlaget slik at

det evner å hente seg inn etter stresshendelser. Vi trenger også økt kunnskap om de beredskapsmessige, sosioøkonomiske, klima- og miljømessige virkningene matsystemene har på omgivelsene og på andre samfunns- og næringsinteresser. Investeringer skal gi økt kunnskapsgrunnlag for avveining av interesser og målkonflikter.

Tiltak:

- Investere i forskning og innovasjon for robuste matsystemer og robust ressursgrunnlag, i hele kjeden fra grunnleggende forskning til innovasjon
- Investere i forskning og innovasjon rettet mot samfunnsendringene nødvendig for å omstille matsystemene
- Investere i forskning og innovasjon innen agronomi, havbruk og fiskeri
- Investere i forskning rettet mot forvaltningenes og næringenes kunnskapsbehov
- Investere i teknologiutvikling og kompetanseheving for norsk matsikkerhet og matberedskap
- Investere i forskning og innovasjon for sunn og trygg mat

Prioritering 5: Porteføljestyret vil stimulere til rekruttering, kapasitetsbygging og kvalitet i forskningen

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 og mål 2.

For å finne nye løsninger på utfordringene bionæringene står overfor er det avgjørende at forskningsmiljøene har tilstrekkelig rekruttering og kapasitet, og er oppdatert på sektorenes utfordringer. Det krever åpen, grunnleggende forskning innen relevante områder for bionæringene, internasjonal mobilitet for å kunne samarbeide med de beste miljøene i utlandet og kvalitetsutvikling i forskningsmiljøene. Forskningsmiljøene må også ha tilstrekkelig kapasitet til å utføre forskningen som bionæringene og forvaltningene har behov for. Det vil kreve økt rekruttering og rettet innsats mot kapasitetsbygging.

Tiltak:

- Bidra til økt forskerrekruttering og kompetanseutvikling der det er behov
- Stimulere til samarbeid og mobilitet mellom akademia, næringsliv og offentlig sektor
- Stimulere til forskermobilitet nasjonalt og internasjonalt

Prioritering 6: Porteføljestyret vil stimulere til internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2 og mål 5.

Internasjonalt samarbeid er viktig for å være i forskningsfronten og for at Norge skal ligge langt framme innen mat- og bioproduksjon og utnyttelse av biologiske ressurser. På mange områder utvikles de banebrytende teknologiene og løsningene utenfor Norge. Internasjonalt samarbeid er nødvendig for at Norge skal få tilgang til partnerskap, nettverk og infrastrukturer for forskning, utvikling og innovasjon. Tilgang til internasjonale markeder er avgjørende for norsk forsyningssikkerhet og verdiskaping i norske eksportbedrifter.

Tiltak:

- Delta i internasjonale utlysninger og partnerskap av strategisk interesse, herunder nordiske
- Sikre god balanse og samarbeid mellom nasjonal og internasjonal finansiering
- Stimulere til tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid internasjonalt
- Stimulere til internasjonal forskermobilitet både for tidlig karriere og på seniornivå

Prioritering 7: Porteføljestyret vil styrke kunnskap om bærekraftig bruk av areal- og bioressurser

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1, mål 4 og mål 5.

Bionæringene er avhengig av tilgang på arealer og bioressurser for å høste og produsere mat og andre biobaserte produkter og tjenester. Nedbygging av areal, sammen med annen bruk, er samtidig en viktig årsak til nedgang i naturmangfoldet. Klimaendringer, endret biologisk produksjon og nye produksjonsmetoder eller produkter vil kunne medføre endringer i arealbruk og ressursbruk. Mange arealer kan brukes til noe annet enn det de gjør i dag, som rekreasjon, vern, lagring av karbon eller utnyttelse av andre næringer. Endringer i arealbruk kan føre til interessemotsetninger, enten det er på land, i vann, til havs eller inne i fjordene. Løsninger og prosesser for god sameksistens mellom ulike interesser og løsninger for felles eller delt bruk blir derfor viktig. Porteføljen skal styrke kunnskap for å håndtere dilemmaer, eksempelvis uttak av biomasse fra skogen versus å la den stå for å binde karbon. Porteføljestyret vil prioritere å sørge for kunnskap om bærekraftig bruk av areal og av bioressurser, der hensynet til interesser som miljø, klima og natur blir balansert mot hensyn til næringsutvikling og sysselsetting.

Tiltak:

- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter rettet mot bærekraftig utnyttelse av bioressurser
- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter på bærekraftig bruk av arealer og sameksistens mellom ulike interesser og aktiviteter
- Investere i forsknings- og innovasjonsprosjekter om bioressursenes betydningen i samfunn, næringsliv og offentlig sektor
- Fremme kunnskapsgrunnlag for utvikling av et verdihierarki for bruk av biologiske ressurser

Forslag til endringer i porteføljeplanen for mat og bioressurser

Språklige

Vi har gjort språklige endringer for å lette lesing av teksten. Vi har deriblant gått fra å variere ordbruken om prioriteringer fra «å stimulere til, øke mm» til hovedsakelig å bruke 'styrke'.

Tydeliggjøring

- Presisere at figur for innsatsen omfatter Forskningsrådets innsats samt EU, ikke SkatteFUNN, FFL/JA eller FHF (side 5)
- Mål 3 – få fram gjennom indikator at også offentlig sektor er del av målgruppe (side 7)
- Prioritering 1 – tydeliggjøre at skog er omfattet av prioriteringen (side 8)
- Prioritering 1 – tydeliggjøre at bioteknologien har en viktig rolle for porteføljen (side 8)
- Prioritering 2 og 3 – omskriving for å få klarere fram at prioritering 2 handler om samarbeid, mens 3 handler om omstilling
- Prioritering 3 – vise at også beredskap trenger styrking, ut over dyrehelse og dyrevelferd (side 9)
- Prioritering 4 – synliggjøre at robuste matsystemer tar vare på naturressursgrunnlaget slik at det evner å hente seg inn etter stresshendelser (side 10)
- Prioritering 4 – inkludere tiltak om matsystemers omstillingsbehov (side 10)
- Prioritering 4 – inkludere tiltak om sunn og trygg mat for å synliggjøre porteføljens ansvar også for matkvalitet og ernæring (side 10)
- Prioritering 7 – tydeliggjøre at skog er omfattet av prioriteringen (side 11)

Øvrige redigeringer

- Presisering av at målene og prioriteringene ikke er i prioritert rekkefølge
- Indikatorene er noe omskrevet til å være mer overordnede som følge av at Forskningsrådet vil utarbeide felles indikatorer for alle porteføljeplanene
- Mål 4 - Inkludert indikatorer som omhandler offentlig sektor-relevante faktorer
- Endret rekkefølgen på prioriteringene i tråd med porteføljestyrets forslag
- Inkludert fra tverrgående tiltak for flere porteføljer om bruk av infrastruktur og KI

Sak PS-MATBIO 5/25

Dialog med porteføljestyret for klima og miljø

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for mat og bioressurser	Christina I. M. Abildgaard og Vidar Skagestad	Christina Abildgaard	

Fra
Områdedirektør
Eva Falleth

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljen for mat og bioressurser har grenseflater til porteføljen for klima og miljø og mål som har mange fellestrekk. Det er uttrykt ønske med nærmere dialog mellom styrene for å oppnå mer helhetlig porteføljestyring av porteføljene gjennom samarbeid og arbeidsdeling. Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets kommentarer i saken i det videre arbeidet med FoU-investerings- og aktivitetsplaner for 2026-2028.

Kort bakgrunn I tildelingsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) framgår forventning om at Forskningsrådet vier stor oppmerksomhet til klima, miljø og bærekraft. Det er et hovedprinsipp at prosjekter som mottar støtte fra Forskningsrådet skal ha en plass på veien mot Norges forpliktelser under Parisavtalen og lavutslippssamfunnet i 2050.

Midlene fra NFD til marin forskning skal legge grunnlaget for bærekraftig forvaltning og videre vekst av marine næringer. Midlene skal gi økt kunnskap om hav-, kyst-, og fjordområdene og bidra til å sikre bærekraftig produksjon av sunn og trygg sjømat. NFDs midler til marin forskning er fordelt på porteføljestyrene for hhv Mat og bioressurser og Klima og miljø.

Midlene fra LMD til forskning, innovasjon, teknologi og kunnskapsutvikling skal bidra til matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Utover klimakutt skal FoU midlene fra LMD også bygge kunnskap om hvordan landbruket blir påvirket av og best kan tilpasse seg et endret klima. Alle LMDs forskningsmidler er i praksis lagt til porteføljestyret for mat og bioressurser. En marginal andel er lagt til porteføljestyret for klima og miljø.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Saken skal berede grunnen for å oppnå optimalt samarbeid og høyere sannsynlighet for måloppnåelse for porteføljestyrene gjennom dialog tidlig i prosessen med utarbeidelse av investeringsplaner for 2026 -2028.

Hovedpunkter Porteføljen klima og miljø dekker både den tematiske og sektorovergripende klima- og miljøforskningen som helt eller delvis kategoriseres som klima, landbasert og marint miljø, polar og sirkulær økonomi. Miljøforskningen på land og i havet inkluderer økosystemer og naturmangfold, effekten av forurensning og andre menneskelige påvirkningsfaktorer på miljøet, og forvaltning. Ansvarsområdet inkluderer effekter av klimaendringer på natur og samfunn, samt samfunnets evne til tilpasning og omstilling og politikk og virkemidler for utslippsreduksjoner. Et utkast til porteføljeplanen for Klima og miljø ble publisert i forbindelse med innspillsmøte 8. januar jfr [portefoljeplan-klima-og-miljo.pdf](#)

I utkast til porteføljeplan for klima og miljø er følgende tre mål foreslått

- Porteføljen skal bidra til fornyelse og økt kvalitet i klima- og miljøforskningen
- Kunnskap, funn og resultater innenfor porteføljen skal deles og tas i bruk

- Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor, næringslivet og i samfunnet

Det er foreslått fem prioriteringer og en rekke tiltak. Disse omhandler bl a forskning som vil styrke samfunnsomstillingen innenfor planetens tålegrenser, herunder tiltak som bidrar til teknologisk, naturvitenskapelige og samfunnsvitenskapelige løsninger på klima-, naturmangfolds-, og forurensningskrisen. Prioriteringer som styrker samfunnets motstandskraft mot kritiske endringer i miljø, klima, naturmangfold og internasjonale forhold herunder investeringer i forskning i polar, hav- og landområder som legger grunnlaget for god forvaltning og styrker nasjonale interesser.

De ovennevnte områdene har tydelige grenseflater med porteføljeplan for mat og bioressurser på prioriterte områder som å styrke grunnlaget for en bærekraftig utvikling og økt omstillingsevne i norske bionæringer; utvikling av robuste matsystemer; og prioriteringer om å styrke kunnskap om bærekraftig bruk av areal og bioressurser.

I arbeidet med investeringsplanene for 2026-2028 vil bl a tema for fellesutlysninger mellom porteføljestyrer vurderes inkludert ulik form for samarbeid (FP, KSP, sentersatsinger). Samarbeid om internasjonale tiltak er også aktuelt å vurdere. Bedre koordinering og arbeidsdeling mellom porteføljestyrene inngår også i vurderingene.

Porteføljestyret for klima og miljø hadde årets første porteføljestyremøte siste uke og satte i gang arbeidet med investeringsplanen for 2026-2028. Foreløpige utlysninger for 2026 er:

- Senterutlysning på bærekraftig natur- og arealbruk
- Tverrgående samarbeid på klima, mat, miljø og helse videreføres
- Åpne for å delta i en videreføring av samarbeidet med oppfølging av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport
- Ta initiativ til en bred, felles utlysning på rettferdig omstilling der sirkulær økonomi står sentralt
- Fortsette det tverrgående samarbeidet på samfunnssikkerhet og beredskap
- Initiere nytt samarbeid omkring klima, miljø og fisk

I tillegg er det mye internasjonalt samarbeid i porteføljen for kommende år.

For 2027 og 2028 er det fortsatt veldig åpent.

**Forberedelse /
prosess**

Samarbeid mellom administrasjonen for hhv porteføljestyret for klima og miljø og porteføljestyret for mat og bioressurser

Videre saksgang

Innspill fra porteføljestyret innarbeides i arbeidet med investerings- og aktivitetsplan for 2026-2028.

Sak PSMATBIO 6/25

Tildelingsbrev 2025 Forskningsrådet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PSMATBIO	Christina I. M. Abildgaard og Vidar Skagestad		1. Tildelingsbrev NFD 2025 2. Tildelingsbrev LMD 2025
Fra			
Eva Falleth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar saken om tildelingsbrev for 2025 til Forskningsrådet til orientering

Kort bakgrunn De årlige tildelingsbrevene fra departementene angir budsjettmessige føringer og styringssignaler for departementenes midler som stilles til rådighet for Forskningsrådet. Midlene som er allokert til porteføljestyret for Mat og bioressurser er i all hovedsak midler fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD). I tillegg er det noe midler fra Klima- og miljødepartementet (KLD) og Kunnskapsdepartementet (KD).

Hvorfor saken fremmes til dette møtet I styringsdialogen med departementene opplyses det om at relevante tildelingsbrev skal gjøres kjent for porteføljestyrene og at Forskningsrådet må vurdere og justere innretningen av investeringsplanen etter tildelingsbrevet er mottatt i tråd med oppdaterte styringssignaler.

Hovedpunkter NFD sine midler skal legge grunnlaget for bærekraftig forvaltning og videre vekst og nyskaping i marine næringer. Midlene skal gi økt kunnskap om hav-, kyst- og fjordområdene og bidra til bærekraftig produksjon av sunn og trygg sjømat

Viktige punkter å trekke frem:

- Legge til rette for god sameksistens mellom havnæringene
- Sikre en bærekraftig forvaltning og styrke forvaltningen av lokale og kystnære bestander
- Fremme mat fra havet og kunnskapsbaserte, bærekraftige akvatiske matsystem,
- Følge opp fiskehelse- og velferd. Fremme kunnskap som kan bidra til bedre velferd hos oppdrettsfisk
- Følge opp samfunnsoppdraget på bærekraftig fôr
- Legge til rette for forskning på tvers av sektorer og fagområder innenfor områdene mat og matproduksjon, inkludert sjømat, trygg mat, ernæring, helse og miljø, hvor én helse-perspektivet også ivaretas
- Følge opp havforskningstiåret
- Fortsette det internasjonale forskningssamarbeidet
- Arbeidet med JPI Oceans ses i sammenheng med partnerskapet på en bærekraftig blå økonomi og EUs samfunnsoppdrag Sunne hav og vann innen 2030

- Forskningsrådet bes utarbeide forslag til senterordning for bærekraftig natur- og arealbruk og departementet bes om å involveres i arbeidet.
- Lyse ut midler som også kan gi støtte til forskning som bidrar til å forebygge fiskerikriminalitet.

LMD sine midler til forskning, innovasjon, teknologi og kunnskapsutvikling skal bidra til å nå de fire overordnede landbruks- og matpolitiske målene: matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Viktige punkter å trekke frem:

- Støtte opp om sunn og trygg mat basert på norske ressurser
- Støtte opp om økt nasjonal selvforsyning av mat i tråd med ambisjonene i Meld. St 11 (2023-2024) *Strategi for økt selvforsyning av jordbruksvarer*
- Følge opp samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr (egen føring om bruk av penger)
- Støtte opp om god agronomi og kunnskap om hvordan landbruket blir påvirket av og best kan tilpasse seg et endret klima
- Støtte opp om kunnskap og løsninger for hvordan landbruket kan redusere sine klimagassutslipp
- Støtte opp om nye og forbedrede produksjonsmetoder for økt foredling og effektiv utnyttelse av landbrukets ressurser
- Legge grunnlag for grønne arbeidsplasser
- Støtte opp om god dyrehelse og dyrevelferd med lavt forbruk av antibiotika i tråd med ambisjoner i Meld. St 8 (2024-2025) *Dyrevelferd*
- Støtte opp om internasjonalisering av norsk forskning
- Se porteføljestyrets utlysninger og tildelinger i sammenheng med tildelinger fra fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og forskningsmidlene over jordbruksavtalen (JA)

KD – relevante punkter å trekke frem

- Fortsette arbeidet med å støtte opp under norsk deltagelse i Horisont Europa, følge opp Panoramastrategien og det nordiske samarbeidet gjennom Nordforsk
- Oppdragsmidler til sekretariatet for samfunnsoppdraget på bærekraftig fôr

KLD – relevante punkter å trekke frem

- Følge opp KLDs oppdaterte kunnskapsstrategi (Kommer)
- Etablere senterordning for bærekraftig natur- og arealbruk
- Legge til rette for forskning på tvers av sektorene mat, ernæring, helse, klima og miljø
- Styrke innsatsen og koordinere det tverrgående arbeidet på sirkulær økonomi

Sak PS-MATBIO 7/25

Panoramastrategi

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for mat og bioressurser	Christina I. M. Abildgaard og Vidar Skagestad	Vidar Skagestad	
Fra			
Områdedirektør			
Eva Falleth			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak	<p>Regjeringens strategi for forsknings- og høyere utdanningssamarbeid med Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA («Panoramastrategien» 2021–2027) danner et viktig bakteppe for norsk forskningspolitikk og følgelig også hvor og hvordan forskningsmidlene skal investeres.</p> <p>Porteføljestyret tar med seg momenter og perspektiver fra saken inn i diskusjon av investeringsplan for 2026-2028.</p>
---------------------------	---

Kort bakgrunn	<p>Internasjonalt forskningssamarbeid inngår som et viktig element i Forskningsrådets strategi. Under målområde «et velfungerende forskningssystem» prioriteres arbeidet med å styrke internasjonalisering av forskningen. Vi deler mange globale utfordringer med resten av verden og løsningene for disse må finnes i et tett internasjonalt samarbeid gjennom etablerte og nye partnerskap. FN peker i bærekraftsmålene (og da særlig i mål 17) på behovet for et tett internasjonalt samarbeid for å nå disse.</p> <p>Tilsvarende peker regjeringen på at internasjonalt kunnskapssamarbeid er avgjørende for at vi skal videreutvikle oss som kunnskapsnasjon. I nevnte «Panoramastrategi» har regjering valgt ut noen særskilte land som Norge skal prioritere å samarbeide med. Strategien skal bidra til å styrke kvaliteten i norske fagmiljøer og øke vår evne til å bidra i kunnskapsfronten. Strategien skal videre bygge opp om internasjonalt samarbeid av høy kvalitet på områder av særlig interesse for Norge og norske fagmiljøer.</p> <p>Administrasjonen vil i denne saken orientere om «Panoramastrategien» og peke på land, ordninger og muligheter som porteføljestyret kan velge å investere i.</p>
----------------------	---

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	<p>Saken fremmes for at porteføljestyret skal få innsikt i hva som ligger av muligheter og forventninger til porteføljestyret når det gjelder å investere i internasjonalt samarbeid ut over Europa, samt peke på noen mulige investeringsvalg (land og ordninger)</p>
--	--

Hovedpunkter	<p>Internasjonalt samarbeid står sentralt for porteføljen mat og bioressurser. Styret har i tidligere saker blitt introdusert for Horisont Europa og hvilke muligheter som ligger der, inklusive investeringer i de nye partnerskapene.</p> <p>Internasjonalisering kan oppnås på mange ulike måter. EU sporet er naturlig nok det mest anvendte sporet. Det finnes imidlertid en rekke andre land og muligheter utover EU som porteføljestyret kan gjøre seg bruk av. I denne saken vil vi belyse noen av disse, bl.a. de som fremkommer fra «Panoramastrategien»</p> <p>Porteføljestyret står fritt til å anvende «sine midler» på en måte som støtter opp om mål og ambisjoner i porteføljepplanen, i Forskningsrådets strategi og i de årlige tildelingsbrevene fra finansierende departementer. Samtidig har KD og andre departementer forventninger til at porteføljestyret for mat og bioressurser (sammen med andre porteføljestyrrer) også bidrar til</p>
---------------------	--

å realisere regjeringens ambisjoner for internasjonalt forskningssamarbeid, slik de bl.a. fremkommer i "Panoramastrategien".

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Porteføljestyret kommentarer og merknader tas med inn i arbeidet med investeringsplan for 2026-2028.

PS MATBIO 9/25

Prosedyre for søknadsbehandling

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler
PS MATBIO	Christina I. M. Abildgaard og Vidar Skagestad	Anders Karlsson-Drangsholt og Tina Rebecca Hov-Gylthe

Fra
Områdedirektør Eva Falleth

BESLUTNINGSSAK

- Forslag til vedtak**
1. Porteføljestyret tar Forskningsrådets prosedyrer for søknadsbehandling til orientering.
 2. Porteføljestyret slutter seg til forslaget om en tredelt innstilling, A, B og C, som beskrevet i saksframlegget, med *en bloc*-vedtak knyttet til gruppe A og C.
 3. Forutsatt tilstrekkelig mengde søknader av god kvalitet gir porteføljestyret administrasjonen mandat til å heve terskelverdien for relevansvurdering.
 4. Porteføljestyret slutter seg til prinsippene rundt porteføljevurdering, habilitet og overføring av utdelte midler mellom utlysninger

Kort bakgrunn Porteføljestyret skal i 2025 behandle søknader for flere tema fordelt over flere søknadstyper og søknadstypevarianter. Dette saksarket legger fram administrasjonens forslag til beslutningsprosedyre for søknadsbehandling i porteføljestyret for 2025 og inntil ny prosedyre besluttes. Prosedyren for søknadsbehandling vil gjelde utlysningene som dette porteføljestyret tar tildelingsbeslutninger for.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet I denne saken bes porteføljestyret diskutere og beslutte søknadsbehandlingsprosedyre i porteføljestyret for utlysningene i 2025 og inntil nye prosedyrer bestemmes.

Hovedpunkter Porteføljestyret skal i møte 3/25 behandle søknader til 3 tema, fordelt over flere søknadstyper og søknadstypevarianter, alle med søknadsfrist 5.3.25:

- 1) Bærekraftig fôr – Forskerprosjekter: Fornyelse, Tidlig karriere og Stort Tverrfaglig
- 2) Dyrevelferd og -helse (inkludert fisk) – Forskerprosjekter: Fornyelse og Tidlig karriere
- 3) Sammenhenger mellom mat, miljø, klima og folkehelse – Samarbeidsprosjekt for å møte utfordringer i samfunn og næringsliv

Innovasjonsprosjekter i næringslivet får løpende søknadsmottak i 2025. Prosessen og retningslinjene for utlysning og søknadsbehandling er ikke klare for IPN2025 enda. Det er sannsynlig med søknadsbehandling i møte 4/25, kanskje også i møte 3/25 dersom det blir tid til flere runder med søknadsbehandling.

Den vedtatte prosedyren for søknadsbehandling vil gjelde fra 2025 for alle utlysningene som dette porteføljestyret tar tildelingsbeslutninger for inntil noe annet besluttes. Internasjonale utlysninger besluttes i andre fora. Koordinering- og støtteprosjekter (f.eks. arrangementstøtte) besluttes administrativt i tråd med gjeldende prosedyrer i Forskningsrådet.

Søknadsbehandlingen i Forskningsrådet fram til beslutning i porteføljestyremøter

Når Forskningsrådet har mottatt søknader forvurderes søknadene for å se at de oppfyller alle formalkravene i utlysningen. Søknadene grupperes deretter i paneler (normalt etter

tema) og vurderes av fageksperter. For beskrivelse av vurderingskriterier og søknadsbehandlingsprosedyrer for hver søknadstype og søknadstypevariant, se lenkene over. Dersom søknaden scorer over terskelverdi i panelbehandlingen vurderer administrasjonen søknadens relevans opp mot utlysningen. Søknader som ikke når dette kravet avslås en bloc. Forskningsrådet legger videre en helhetlig porteføljevurdering til grunn for innstilling til vedtakene i porteføljestyrene. Den baserer seg på prioriteringer gitt under det enkelte temaområdet og generelle føringer for porteføljevurderingen for søknadstypen.

Porteføljestyrets oppgave i tildelingsmøte

Porteføljestyrets oppgave er primært av strategisk karakter. Porteføljestyrets oppgave er å gjøre investeringsbeslutninger basert på administrasjonens forslag til innstilling fra hver av de tematiske utlysningene. Forslag til innstilling bør være utformet slik at det ikke er nødvendig for porteføljestyret å gå inn i enkeltsøknader. Kravet til høy faglig kvalitet er grunnleggende, og porteføljestyret har ikke anledning til å overprøve ekspertpanelenes faglige vurderinger. Det er viktig at porteføljestyret i sin behandling av søknadene ikke innfører nye kriterier som ikke er kunngjort i utlysningen.

Forslag til beslutningsprosess

Porteføljestyret vil i forkant av møtet få tilsendt forslag til innstilling for hver av de tematiske utlysningene, sortert etter følgende kategorier:

- A. Klart støtteverdige prosjekter (karakter og relevans) som anbefales vedtatt en bloc
- B. Prosjekter til diskusjon ("gråsoner"), enten etter en rangert rekkefølge eller alternative innstillingspakker som viser ulike måter å styrke porteføljen på
- C. Prosjekter som avslås en bloc etter en terskelverdi for relevansvurdering

Administrasjonen legger opp til vedtak i tre omganger:

1. Porteføljestyret gjør vedtak om en bloc avslag for alle søknadene som har falt under terskelverdi for relevansvurdering og dermed ikke er støtteverdige (C).
2. Porteføljestyret gjør vedtak om en bloc bevilgning av alle søknadene som er klart støtteverdig (A).
3. Porteføljestyret drøfter og tar stilling til de prosjektene som er støtteverdige, men som ikke vedtas en bloc (B).

Heving av terskelverdi for relevansvurdering

På grunn av stort søknadstilfang med god score vil terskelverdi for relevansvurdering opp mot utlysningen for noen tema kunne settes høyere enn det som er standard for søknadstypen, uten at det påvirker hvilke søknader som vil tildeles midler. For eksempel kan terskelverdien for relevansvurdering heves fra 5 til 6 på forskerprosjekter dersom det er tilstrekkelig antall prosjekter med gjennomsnittskarakter bedre eller lik 6 til at alle midlene blir tildelt. Det vil spare ressurser i administrasjonen fordi relevansvurdering opp mot utlysningen kan være tidkrevende, og flere prosjekter vil omfattes av en bloc vedtak om avslag og derfor ikke vil være med i vurderingsgrunnlaget for innstilling til vedtak. Vi anbefaler derfor at porteføljestyret gir administrasjonen fullmakt til å heve terskelen for relevansvurdering der det er hensiktsmessig.

Momenter til porteføljevurderingen

Porteføljestyret har anledning til å gjøre grep i utvelgelsen av prosjekter til tildeling, for eksempel å vedta betingelser til finansiering eller at ett eller flere prosjekter får finansieringen redusert med en viss prosent eller sum.

Administrasjonen anbefaler av flere årsaker at porteføljestyret ikke kutter i tildeling til enkeltprosjekter for å få finansiert flere prosjekter:

- 1) Tilsagn om et lavere beløp enn omsøkt vil som regel medføre at aktiviteten i prosjektene må tas ned. Det vil gå ut over kvaliteten eller omfanget av prosjektet. Noen FoU-institusjoner vil kunne kompensere ved å øke egenandelen, men det vil ikke alle ha mulighet til. Det vil skape ulike forhold for forskjellige institusjoner.
- 2) Det vil skape betydelig merarbeid hos prosjektene som får tildeling, men må forandre prosjektet og endre budsjettene.
- 3) Hvordan skal Forskningsrådet kunne ettergå om kuttene er gjort på en hensiktsmessig måte for prosjektet og hva skal til for at Forskningsrådet kan akseptere endringene? Er det tilstrekkelig at søker selv går god for kvaliteten ved endringene? Forskningsrådet må enten gjøre kvalitetssikringen selv, eller det må hyres inn fageksperter for sammenligne prosjektene før og etter redusert bevilgning. Dette blir en arbeids- og tidkrevende prosess.
- 4) Prosjektstørrelsene er for flere fagområder begrensende i dag, spesielt med de siste års kostnadsøkninger uten økning i prosjektstørrelse, og ytterlige reduksjoner i finansiering kan gjøre det mindre attraktivt å søke om midler

Det er lite hensiktsmessig å redusere finansieringen en viss andel for alle prosjektene som tildeles i en utlysning. Det blir fort inngripende og arbeidskrevende for mange. Dersom det er midler til overs på et tema/utlysning som nesten er tilstrekkelig til å finansiere neste prosjekt på listen, kan det være hensiktsmessig å vurdere om prosjektet skal tilbys en redusert finansiering av prosjektet, men det må vurderes opp mot muligheten til å overføre ubrukte midler til en annen utlysning i innværende år (se under). Administrasjonen anbefaler derfor at Porteføljestyret kun unntaksvis reduserer tildeling til prosjekter, og da kun til det siste prosjektet på tildelingslisten for å tildele alle de tilgjengelige midlene.

Overføring av ubrukte midler til annen utlysning samme år

På grunn av at tilgjengelige midler og prosjektstørrelse på tildelte prosjekter ikke alltid går helt opp i hverandre ønsker administrasjonen å få fullmakt til å overføre ubrukte midler fra en utlysning til en annen utlysning med tildeling samme år. Dette for å kunne utnytte avsatte midler til forskning på mat og bioressurser så langt det lar seg gjøre. Det vil være mest aktuelt å overføre restmidler fra forsker- og samarbeidsprosjektutlysningene til innovasjonsprosjektutlysningen samme år da denne normalt sett har (siste) tildeling etter beslutning for forsker- og samarbeidsprosjektutlysningene. Også overføring fra internasjonale til nasjonale utlysninger, og motsatt, kan bli aktuelt dersom det er hensiktsmessig.

Habilitet

Porteføljestyret er beslutningsdyktige "*når minst halvparten av styrets medlemmer er habile og deltar i beslutningen*". Administrasjonen vil på forhånd foreta en vurdering av porteføljestyrets habilitet på grunnlag av styremedlemmers habilitetssjekk. Ved behov vil administrasjonen forberede kandidater som kan tre inn som settemedlemmer og delta i behandlings- og beslutningsprosessen.

Forberedelse / prosess

Saken er forberedt av administrasjonen som del av grunnlaget til møtet.

Videre saksgang

Det avholdes panelmøter i månedene etter søknadsmottak. Deretter vil administrasjonen vurdere søknadenes relevans i forhold til utlysningen. Før sommeren vil det bli sendt ut lister med opplysninger om prosjektdeltakere til styret for habilitetssjekk. Deretter vil administrasjonen lage et forslag til innstilling av søknader til styrets bevilgningsmøte.

Sak PS-MATBIO 10/25

Porteføljestyrets rapport til Styret

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for mat og bioressurser	Christina I. M. Abildgaard og Vidar Skagestad	Nina E. Solheim	1. Porteføljestyrets årsrapport 2. Tabell gjennomførte utlysninger og tildelinger
Fra			
Områdedirektør			
Eva Falleth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret slutter seg til hovedtrekkene i rapporten. Den godkjennes med de endringer som fremkom i møtet.

Kort bakgrunn Porteføljestyrets årsrapport er en intern rapportering fra porteføljestyret til Styret. Rapporteringen skal være kortfattet (inntil 2 sider) og vise hva porteføljestyret har oppnådd i løpet av året som har gått. Det skal rapporteres på porteføljeplanen og investeringsplanen, og bygge dette på porteføljeanalysen, inkludert føringer fra departementene. Rapporten skal omfatte essensen av hva som er oppnådd i 2024.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Rapporteringen fra porteføljestyrene legges frem samlet for Forskningsrådets styre i mars.

Hovedpunkter Rapporten gir en vurdering av måloppnåelsen for PSMATBIO. Her inngår en oversikt over porteføljestyrets aktiviteter og en vurdering av hvordan porteføljestyret har bidratt til å følge opp Forskningsrådets strategi. Administrasjonen har laget et utkast til porteføljestyrets årsrapport og en tabell over utlysninger og tildelinger for 2024, se vedlegg.

Forberedelse / prosess Saken er forberedt av administrasjonen som del av underlaget til møtet.

Videre saksgang Administrasjonen bearbeider en revidert versjon som legges fram for Styret.

Rapportering fra porteføljestyret for Mat og bioressurser (PSMATBIO) til Forskningsrådets styre for 2024

Vurdering av måloppnåelse for porteføljen

Porteføljestyret for mat og bioressurser representerer et nytt grep fra Forskningsrådet ved å samle blå og grønne bioressurser og matverdikjeder under ett styre, hvor mat og bioressurser i større grad enn før kan sees i en større sammenheng. Det er porteføljestyrets vurdering at dette grepet har vært vellykket. Porteføljestyret fungerer godt sammen og er godt i gang med oppgavene.

I 2024 er utlysninger og tildelinger gjort i henhold til mål og prioriteringer i de foregående porteføljestyrene Landbasert mat, miljø og bioressurser (BIOMIL) og HAV. Porteføljestyret har igangsatt og fulgt opp målet om flere sektorovergrepene utlysninger som utlysning om bærekraftig fôr og de mange sammenhenger mellom mat/miljø/klima og folkehelse. Sistnevnte var en fellesutlysning mellom 3 porteføljestyrer.

Året 2024 har utover tildelinger av midler vært preget av arbeidet med porteføljeplan og investeringsplan for 2025-2027. Porteføljeplanen legges frem for Styret til endelig godkjenning i mars 2025. Som nevnt innledningsvis skal porteføljeplan og investeringsplan dekke både blå, grønne og tverrgående kunnskaps- og innovasjonsbehov. Porteføljestyret vurderer at dette er godt ivarettatt i nevnte planverk.

Samarbeid med andre finansieringskilder innenfor forskning er viktig for porteføljens måloppnåelse. Et slikt samarbeid forventes også fra finansierende departementer. Samarbeidet med Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA) og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF) er ivarettatt bl.a. gjennom et eget møte mellom porteføljestyret og styreleder for FFL/JA og FHF og gjennom samarbeid og arbeidsdeling rundt utlysninger. Porteføljestyret vurderer at dette samarbeidet er i god flyt og at det kan utvikles ytterligere fremover.

Porteføljestyrets aktiviteter i 2024

Aktiviteter gjennomført

Mål og føringer for porteføljen er fulgt opp gjennom utlysninger og tildelinger i 2024, se Vedlegg 2. De fleste tildelinger er vedtatt i PS-MATBIO, men noen bevilgningsvedtak er fattet i andre av Forskningsrådets porteføljestyrer, se tabell.

- Kunnskapsdepartementet sendte 12. februar 2024 ut invitasjon til å komme med innspill til arbeidet med melding til Stortinget om forskningssystemet (systemmeldinga). Forskningsrådet ønsket i sitt arbeid med tilsvar å involvere porteføljestyrene. PSMATBIO ga sine innspill i porteføljestyremøtet 25. april og ba administrasjonen jobbe videre med systemmeldingen basert på innspill i møtet.
- Innspill til Forskningsrådets Budsjettforslag for 2024 ble behandlet av PS MATBIO 24. juni 2024. Porteføljestyret ba administrasjonen inkludere de faglige innspillene i satsingsforslagene.

- PS MATBIO inviterte til dialogmøte med FFL/JA og FHF i porteføljestyremøtet 4. desember 2024. I møtet diskuterte partene samarbeid og dialog. Administrasjonen følger opp saken i arbeidet med Investeringsplaner og annen aktivitet for 2025 og 2026.

Gjennomføringen av porteføljestyrets aktiviteter vurderes som god med de ressursene som har vært tilgjengelig i 2024.

Oppfølging av Forskningsrådets strategi

Porteføljestyret har fulgt opp sitt ansvarsområde og har innlemmet ulike aspekter fra strategien i Porteføljeplanen og i Investeringsplanen.

Strategiens mål gjenspeiles i porteføljens tiltak og prioriteringer jfr. Vedlegg 2 som viser utlysninger og bevilgninger i 2024.

PS MATBIO diskuterte strategiens tverrgående tiltak i PS-møte 4. desember 2024. Tverrgående tiltak blir ivarettatt i Porteføljeplanen og i Investeringsplaner for 2025-2027.

Forventede resultater og virkninger på sikt

Økt konkurransekraft og innovasjonsevne er essensielt for å løse samfunnsutfordringer, bidra til en grønn omstilling og utvikle bærekraftige bionæringer. Porteføljen bidrar til samfunnsøkonomiske gevinster ved å gjøre ny kunnskap og løsninger tilgjengelige. Prosjektene skal styrke forskningsmiljøene og fremme samarbeid mellom dem og andre aktører for å utvikle nødvendig kunnskap. Det forventes at prosjektene på sikt styrker eksisterende næringsliv og legger grunnlaget for nye næringer.

Sak 10 Vedlegg 2			
TILDELINGER 2024			
Tildelt PSMATBIO			
Utlysning	(mill kr)	Prosjekter	Kommentar
Forebygging av sårdannelse og betingelser for sårheling hos oppdrettsfisk - FP	36	3	
Havbruksrelatert forskning innen samfunn, forvaltning og marked - FP	20	2	
Havbruksrelevant forskning innen Samfunn, forvaltning og marked - FP	8	1	
Karbonomsetning og -lagring i jordbruksjord og skogsjord - KSP	30	2	
Hvordan bedre fiskevelferden i utvikling og bruk av havbruksteknologi - KSP	12	1	
Bærekraftig fôr til husdyr i systemperspektiv - KSP	30	3	
Forskning på sammenhengen mellom mat, miljø, klima og folkehelse - KSP	71	6	Fellesutlysning, totalt tildelt 112 mill kr til 9 prosjekter
Skog og trebruk - IPN	27	5	
Fiskeri og andre marine næringer - IPN	19	3	
Havbruk - IPN	59	9	
Tildelt andre styrer			
Utlysning	(mill kr)	Prosjekter	Kommentar
AGROECOLOGY Partnership	22	5	Fellesutlysning, totalt tildelt 37 mill Euro til 19 prosjekter
Sustainable Blue Economy Partnership (SBEP)	50	14	Fellesutlysning, totalt tildelt 27 mill Euro til 19 prosjekter
Inntil 183 millioner til arealer under press - KSP	24	2	Fellesutlysning, totalt tildelt 183 mill kr til 23 prosjekter
Svensk-norsk hesteforskning	8,7	3	
Arrangementsstøtte landbasert	0,5	6	
Kunnskapsnotat fôr landbasert	1,5	1	
Sustainable fisheries from healthy seas NordForsk	9,9	4	Fellesutlysning, totalt tildelt 31 mill kr til 4 prosjekter

Sak PS-MATBIO 11/25

Eventuelt

Til

Porteføljestyret for mat og
bioressurser

Ansvarlig Direktør

Christina I. M. Abildgaard og
Vidar Skagestad

Saksbehandler

Tina Rebecca Hov-Gylthe

Vedlegg

Fra

Områdedirektør
Eva Falleth

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Det var ingen saker under eventuelt
